No. 90. ZATURDAG 31 JULIJ. 1858.

VIJF EN DERTIGSTE JAARGANG

PROVINCIALE DRENTSCHE EN ASSER COURANT.

De uitgave dezer COURANT geschiedt op DINGSDAG, DONDERDAG en ZATURDAG. De prijs is per *drie maanden* te Assen *f* 2.30 buiten Assen franco per post *f* 2.45. — De prijs der Advertentiën is van 1 tot 5 regels *f* 1.00 en voor elken regel meer 15 cent behalve 35 cent zegelregt.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente Assen,

doen te weten,

dat in de openbare vergadering van den Raad dezer gemeente van 24 Julij jl., overeenkomstig art. 6 van het bij raadsbesluit van 9 Augustus 1856 vastgesteld en door heeren Gedeputeerde Staten van Drenthe bij resolutie van 27 derzelfde maand no. 17, goedgekeurd plan der geldleening, groot f 2800 00. aangegaan tot bestrijding der kosten van opbouw van eene derde school voor lager onderwijs, en vertimmeringen aan de gebouwen, bestemd tot woning van den onderwijzer, door 't lot de aandeelen nos. 3 en 7 zijn aangewezen, om in October aanstaande te worden afgelost.

En zullen, tegen intrekking der bewijzen van aandeel de verschuldigde gelden met de daarop verschenen renten door den Gemeente-Ontvanger op of na 1 October 1858 aan de houders dier bewijzen worden teruggegeven.

Assen den 28 Julij 1858.

De Burgemeester,
G. P. SERVATIUS, l. B.
De Secretaris,
G. L. W. VOS.

OVERZIGT

der belangrijkste Gebeurtenissen.

31 Julij.

Er is op niets staat te maken! riep een Fransch dagblad, toen het meldde: Koningin *Victoria*, die te Cherburg aan land zou gaan, om werkelijk deel te nemen aan de feesten te Cherburg, zal, schrijft men nu vrij bepaald, zich alleen verplaatsen van het eene schip op het andere en het bezoek aan Frankrijks Keizer afleggen op de *Bretagne*. Aan boord van dat oorlogs-vaartuig worden groote toebereidselen gemaakt tot ontvangst der beide gekroonde hoofden.

Zij, die gaarne hadden gezien, dat de Engelsche Vorstin te Cherburg aan wal ging, zijn dus zeer teleurgesteld, maar hopen nog op eenige wijziging in het feestprogramma, denkende: „er is zoo menig programma veranderd"; ja zelfs het door velen, voor de uitvinding van den telegraaf, gebruikte spreekwoord: „Hij leeft als een programma", mompelende. Zij meenen te meer hoop op zoodanige wijziging te mogen koesteren, wijl het beeld van *Napoleon*, om der wille van John Bull, een weinig van Engeland is afgedraaid. De tijd zal leeren of Keizer *Napoleon* meer magt op Koningin *Victoria* uitoefent dan de Engelsche pers, die menig bitter woord zegt over de visite te Cherburg, en of ook de geraaktheid van Oostenrijk over hare verschijning aldaar haar voet niet zal tegenhouden, als zij eenigzins lust gevoelde om 's Keizers wensch te bevredigen. Oostenrijk toch ziet met leede oogen de vorstelijke zamenkomst aan, en zou zich zelfs in hooge mate ergeren, als het waar wordt wat sommigen voorspellen namelijk dat ook Graaf *Cavour* daar zal komen. Graaf *Cavour*, die onlangs te Plombières zoo lang en zoo levendig met Keizer *Napoleon* keuvelde en die zoo attent luisterde en keek, toen *Napoleon* in den tuin van het kasteel, lijnen op het zand trok.

Verschrikkelijke conversatie!

Dreigende handeling, dat lijnentrekken!

Gewis heeft de Keizer voor *Cavour* veraanschouwelijkt, wat Sardinie's deel zou zijn, als de oorlog geëindigd is, die aanstaande is, en dit deel zal hoogstwaarschijnlijk genomen worden van Oostenrijk en Italie!

Is het wonder, dat Oostenrijk zich verontrust, als het gelooft aan de verzekering van een der dagbladen: „Keizer *Napoleon* zal voor Cherburg, als hij daar met Koningin *Victoria* op de sofa der *Bretagne* keuvelt over het *heden* en over de *toekomst*, om het jawoord vragen op de vraag: „zult gij niets doen, als ik het zwaard trek tegen Oostenrijk?"

Maar, dat men zich niet te veel verontruste. Alles zal beter afloopen, dan men wel denkt, en als de eerste helft van Augustus zal zijn voorbijgegaan en alle schepen, die te Cherburg paradeerden, wegzeilen naar Oost en West, dan zal er wel weer iets anders zijn, dat al die Cherburgsche pret en ellende doet vergeten.

Iets beters of iets slechters?

Dat weten wij niet, waarde lezers, maar, hoop verloren alles verloren, wij hopen op iets beters.

Om voorshands de zoodanigen onder onze lezers, die wat vreesachtig van natuur zijn, een weinig gerust te stellen, deelen wij hen mede, dat er zijn, die verzekeren: „Graaf *Cavour* komt niet alleen niet te Cherburg, maar hij is zelfs niet eens te Plombières geweest!"

Vraagt men ons: „zou dat waar zijn?" dan antwoorden wij: „'t is zeer wel mogelijk, dat de Sardinische kabinets-president niet op het keizerlijk lustkasteel was, want geen verdichtsel is voor de pers te wonderbaar."

Intusschen — Augustus nadert en wij zullen spoedig veel meer weten. Of dat beantwoorden zal aan de verwachting — dat gelooven wij althans niet.

Van de Parijsche conferentie verneemt men op dit oogenblik zeer weinig. De Pruissische gezant is ziek en dat vertraagt de onderhandelingen. Ook zijn de gedachten over zee naar Cherburg getogen, en daar is het pleizieriger dan in de Donau-Vorstendommen, waar ieder den meester speelt, behalve het Volk zelf.

Gaan wij nu uit de opgerigte tenten der vermakelijkheden en uit de salons der diplomatie, waar men kibbelt met tong en pen, op het terrein, waarop tegen „hardhoorigen" zeer verstaanbaar wordt gesproken door het kanon, — naar de baai van Pei-ho in China.

De geallieerde Engelsche en Fransche vloot heeft de forten aan de monding der Pei-ho rivier aangetast en ingenomen en verwoest.

Op 20 Mei, des morgens te 10 uur, begon de aanval, die met kracht werd beantwoord, maar zonder doel. Meer dan 40 kanonnen lostten van de Chinesche forten hun vuur op de schepen, maar geen enkele kogel bereikte dezelve. De oorzaak hiervan was, dat de wallen te smal waren en de kanonnen, onder 't vuren achteruit schuivende, er af en in de forten vielen, misschien wel op de Chinezen zelve schietende!

Na tien minuten hoorde men bijna geen kanonschot meer en te 12 uur waaiden van al de forten de Engelsche en Fransche vlaggen. De geallieerden, aan land gekomen, vonden 138 stukken geschut en 300 dooden, terwijl zij zelven 5 officieren gesneuveld en ruim 100 gekwetsten telden.

Dat getal is vrij aanzienlijk, maar velen verloren het leven, door in een der forten oude kleederen te verbranden waardoor eenige vaten buskruid ontploften, die er in de nabijheid stonden. De Tartaren, kanonniers der Chinezen, vochten dapper en wilden de stukken niet verlaten, terwijl ettelijke mandarijnen, die 's Keizers gramschap vreesden als zij met eene Jobsboodschap kwamen, zich zelve van kant maakten. De Chinezen, die alles even als apen nabootsen, hadden ook een ketting over de rivier gespannen, maar die brak als spinrag, toen hij in aanraking kwam met een Engelsch schip.

De geallieerde vloot maakte zich gereed, om naar Tientsin te stevenen en die voorraadschuur van Peking aan te tasten, maar eerst moest er versterking komen van Canton. En kon men daar troepen missen? Welligt niet, doch hoogstwaarschijnlijk zal men die stad prijs geven voor Tientsin en voor — Peking.

Volgens andere berigten hebben de Chinezen hun geschut zeer goed bediend en is een der Fransche schepen zeer gehavend.

Bijzonderheden nopens Tientsin zijn niet bekend, en over 't geheel weet men in Europa zoo goed als niets van al de steden langs de Pei-ho rivier gelegen. Men zegt, dat de geallieerde vloot reeds in 't gezigt was van Kyoh-Kou.

De vermoedelijke troonopvolger in China *Hun-Tung* is krank en de schatkist verkeert mede in Spaanschen toestand.

Ook uit Britsch-Indie zijn de oorlogstijdingen vrij gunstig, en eene depèche uit Calcutta zegt, dat weder twee Prinsen der Koninklijke familie van Delhi gevangen zijn genomen, alsmede dat een opperhoofd der muitelingen te Sasserana ter dood werd gebragt.

Eene minder aangename tijding uit diezelfde stad gewaagt van zeker misnoegen der Europesche bevolking over de maatregelen des Gouverneurs-Generaal. Men hecht echter weinig waarde aan die ontevredene stemming, een noodzakelijk gevolg van den toestand des Lands en van te groote eischen of te hoog gespannen verwachting. Als de eene of andere overwinning de hoop op een spoedig einde des oorlogs versterkt, verdwijnen al die bekommernissen als een nevel voor de opkomende zon.

Op Candia is het nog niet tot gewenschte rust gekomen. Er was een firman afgekondigd, maar de oorspronkelijke tekst daarvan was zeer verminkt. De Christenen eischten daarop, dat dit staats-document onveranderd zou worden geproclameerd, 't geen hun werd beloofd.

Eindelijk heeft *Sami*-Pacha voldaan aan de eischen der Christenen, en daarop zijn deze, ten getale van ongeveer 10 000, naar hunne haardsteden teruggekeerd.

Baron *Lionel Rotschild* is nu lid van het Engelsche Parlement en nam reeds zitting. Zie hier wat er in de vergadering van het Lagerhuis plaats greep bij de wezenlijk belangrijke handeling der eeds-aflegging:

„Nadat lord *J. Russell* en de heer *J. A. Smith* den baron naar het bureau van den Voorzitter geleid hadden, om aldaar den eed af te leggen, verlangde de heer *Warren* het woord, voor eene motie van orde, maar zulks werd hem door den Voorzitter ontzegd, uit hoofde de beëediging van een lid eene zaak is, die door niets verstoord mag worden. Toen nu de griffier het eedsformulier zou voorlezen, deelde de benoemde hem mede, dat bij hem gewetensbezwaren bestonden tegen het afleggen van den eed in de voorgeschrevene bewoordingen, waarop hem verzocht werd de zaal tijdelijk te verlaten. Lord *Russell* stelde toen de volgende verklaring voor: „Het huis verklaart dat de baron *Lionel Rothschild*, belijder der Israëlitische Godsdienst, die benoemd is als regt hebbende om in dit Huis zitting te hebben en te stemmen, van dat zitting hebben en stemmen verhinderd wordt door gewetensbezwaren, die er zich tegen verzetten dat hij den eed aflegt, welke bij Parlements acte in de plaats gesteld is van den eed van getrouwheid, suprematie en afzwering, in de daarbij voorgeschrevene vormen." Na de goedkeuring van dit voorstel bragt lord *Russell* een tweede in het midden, namelijk om het Huis te magtigen tot het ontvangen van den eed, met weglating der woorden: „Op het ware geloof eens Christens." Hiertegen verzette zich de heer *Warren* en verlangde dat de zaak bij stemming beslist zou worden. Verscheiden andere leden voerden tegen het voorstel het woord, hetwelk echter ten slotte met 69 tegen 37 stemmen aangenomen werd. De baron *Rothschild*, nu andermaal binnengeleid, verlangde den eed op het Oude Testament af te leggen, herhaalde de woorden van het hem voorgelezen eedsformulier met ongedekten hoofde, maar dekte zich vervolgens, alvorens deze slotwoorden uit te spreken: „Zoo waarlijk helpe mij Jehovah!" Nadat hij zijnen naam op het register had ingeschreven, werd hij door den griffier tot den Voorzitter geleid, die hem, onder de toejuiching der Vergadering, de hand drukte. Ook de minister *Disraeli* schudde den baron hartelijk de hand en vele leden naderden hem, om hem geluk te wenschen. Het nieuwe Parlementslid koos vervolgens zijne plaats op de banken der Oppositie, in de nabijheid van lord *Russell*.

Eenige aanzienlijke Israeliten der hoofdstad, die overigens zeer weinig deden om Baron *Lionel Rothschild* in het Parlement te helpen, hebben het plan gevormd om de pogingen van hun geloofsgenoot, in de zaak der burgerlijke gelijkstelling der Israeliten op de eene of andere wijze te verheerlijken.

De jongste tijdingen uit Denemarken deelen ons mede, dat het Ministerie voor de *gemeenschappelijke zaken* van het Koningrijk en de Hertogdommen is *opgeheven*.

Dit is eene belangrijke tijding en eene feitelijke overwinning, door den Duitschen Bond op de Deensche Regering behaald. Of deze echter tevreden zal zijn met dien maatregel zal nader moeten blijken. 't Wordt door velen nog betwijfeld.

Men verzekert, dat de Oostenrijksche Regering niet alleen een milder bestuur in zijne Italiaansche Provincien wil instellen, maar ook Koning *Ferdinand* van Napels tracht over te halen, om het pad der liberaliteit op te gaan.

Voorzigtig natuurlijk, maar als men maar marcheert. De eerste schrede eischt eene tweede en dat weten Keizer *Frans Jozeff* en Koning *Ferdinand* ook zeer wel. Daarom juist schroomden zij zoo zeer om den eersten stap te doen op het pad, waarop zij het geheele volk achter zich hebben, en dat 't zij in goeden, 't zij in boozen luim, hen wel verder zou voortstuwen, als zij te lang mogten stil staan

En terugkeeren! — dat is schier onmogelijk, 't welk ook zeer goed is.

Of Koning *Ferdinand* meê zal gaan is de vraag. Hij is althans geen politieke weerhaan en dat heeft ook zijne verdienste.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

Waterhoogte. Arnhem, 28 Julij. 1 00 El; + A.P 7.95. Gew. 4 d.

De **Rijnhoogte** te Keulen den 28 Julij 6 voet 8 duim Rijnlands.

Uit het door de *Kerkelijke Ct* medegedeeld verslag wegens de werkzaamheden der Synode blijkt onder anderen, dat zij kennis heeft genomen van wat door de Synodale Commissie verrigt is ten opzigte der belangen van het godsdienstig onderwijs der schooljeugd, en in verband hiermede van de kosterijgoederen, welk een en ander de Commissie verder werd aanbevolen. De Synode heeft dispensatie verleend van het diaconaal reglement, voor zoover dat gevraagd was en noodig werd geacht, de handhaving van dit reglement tot het ontwerp harer zorg gesteld en hare bijzondere goedkeuring uitgesproken over de waardigheid en standvastigheid, waarmede de Synodale Commissie de regten der kerk had gehandhaafd, met het oog op de Staatswet tot regeling van het algemeen armbestuur. De mededeeling der verhooging van predikantstractementen uit 's Rijks middelen in Hervormde gemeenten en van toelagen aan hulppredikers, werd met genoegen vernomen. Een conceptreglement op het hulppredikerschap, door de Synodale Commissie ingediend, is aangenomen en zal aan de provinciale kerkbesturen toegezonden worden.

— Met eene hartelijke toespraak van den burgemeester is in den Rotterdamschen gemeenteraad namens de vergadering aan Jhr. Mr. *D. G. van Teylingen van Kamerik* een keurig zilveren stuk aangeboden, als bewijs van hulde, voor de diensten op dien dag sinds 50 jaren, in de laatste jaren als ontvanger, der stad bewezen.

— Men leest in de *Arnh. Ct.* de volgende belangrijke mededeeling uit 's Gravenhage:

„Bij hunne aanvrage om concessie voor het aanleggen en exploiteren van spoorwegen, hadden de heeren *Reuchlin* c. s. het verzoek gevoegd met de Regering in nader overleg te mogen treden. Wij vernemen dat dit overleg, — door het vervallen van den spoorweg van Zevenaar naar Rheine te meer noodzakelijk geworden, — heeft plaats gevonden en dat er, na onderscheidene conferentiën met de heeren *Reuchlin* en *Sloet* (de heer *Kol* is teruggetreden) gegrond vooruitzigt bestaat dat hier weldra, op voorwaarden nader te bekrachtigen door de wet, concessie verleend zal worden voor een spoorweg van Arnhem naar Zutphen en van daar

1) over Deventer, Zwolle, Kampen, Meppel, Assen, Groningen en Leeuwarden naar Harlingen, en

2) over Enschede naar de Duitsche grenzen, om te sluiten aan de Noord-Duitsche spoorwegen."

— De *Prov. Ov. Ct.* is verzocht het volgende te plaatsen: Als een waar bewijs van stillen dank dient het volgende: De stoomboot de Stad Amsterdam voer Zondag jl. van Amsterdam en kwam bij een' vreesselijken storm, die de passagiers op zee in doodsangst had doen verkeeren, behouden te Zwartsluis aan; toen een bovenlander die aldaar aan wal moest in stilte den kapitein riep en hem een vijfstuiversstukje in de hand drukkende, vriendelijk verzocht bij zijn' aankomst te Zwolle, zulks aan de armen te geven voor zijn behouden aankomst. Ee sterk contrast hiermede leverde een ander passagier, die dienzelfden dag van Zwolle naar Amsterdam voer, en op zee in het verschrikkelijke noodweêr God aanriep; doch toen het gevaar te boven was begon te vloeken.

— Uit Wiesbaden wordt van den 27 dezer gemeld: „Z. M. heeft den 25 een bezoek afgelegd bij H. K. H. de grootvorstin *Helena*, H. D. tante, en 's avonds een koncert bijgewoond, dat door de gebroeders *Lionnet* werd gegeven. Zondag avond jl. vereerde Z. M. de voorstelling van de opera *de Profeet* met H. D. tegenwoordigheid. Aanstaanden Zondag wordt de hertog van Nassau van zijn bezoek bij de hoven van Zweden en Denemarken te Wiesbaden terug verwacht."

— Het *Handelsblad* behelst een overzigt van hetgeen in de provinciale vergaderingen dezer dagen omtrent de zaak der spoorwegen is voorgevallen. Het blijkt daaruit, dat de Noordelijke en Zuidelijke provincien daaromtrent met woord en daad de grootstmogelijke belangstelling hebben betoond; middelerwijl de provincien van het middendeel des rijks daaraan in hunne provinciale staten geen aandacht schijnen te hebben geschonken. Dat heeft eenige bevreemding verwekt. Daarom vraagt ook de *Tijd*, of men zich in Holland en Utrecht verbeeldt, dat de uitbreiding van een spoorwegnet over het gansche land, niet groote voordeelen aan Dordrecht, Rotterdam en Utrecht zou aanbrengen? Of dat men zich daar welligt bezorgd maakt voor de gevolgen van eene spoor-verbinding van Vlissingen en Harlingen met Duitschland? Deze opvatting zou kleingeestig zijn. Inmiddels vreest dit blad toch, dat men in het midden des rijks minder met de uitbreiding onzer spoorwegen is ingenomen, dan aan de uiteinden. Wij meenen ook reeds uit vroegere omstandigheden zoo iets te hebben opgemerkt en zouden dat een droevig verschijnsel achten, dewijl de zaak der spoorwegen van dusdanigen aard is, dat zij de zamenwerking van alle krachten vordert, en strekt tot voordeel van het gansche land.

— Men verzekert, dat de staatscommissie voor de statistiek, die dezer dagen aan het departement van binnenlandsche zaken is vergaderd geweest, hare werkzaamheden heeft geëindigd.

Arnhem, 23 Julij. Als een aanhangsel tot de reeks van feesten, in de laatste dagen hier ter stede gevierd, werden heden namiddag op het schietterrein voor de tweede maal volksspelen gehouden en op nieuw door eene groote menigte toeschouwers bijgewoond. Men had daarbij eene nieuwe vertooning, te weten, het vangen van een varken bij zijn staart, die met zeep besmeerd was. Dit varken, eigenzinnig als de meesten van zijn geslacht, was echter volstrekt niet te bewegen, om wild en woest over de weide te draven; alle pogingen, om het dit aan het verstand te brengen, waren vruchteloos, het dier had geen lust in hardloopen en scheen veel liever te willen grazen, welligt omdat het zich bewust was van niet tot de vetste te behooren. Na allerlei pogingen, om het stijfkoppige beest tot andere gedachten te brengen, waartoe men het schoppen, stooten, slagen en zelfs jenever toediende, werd er besloten de mededingende knapen te laten hardloopen, één hunner was het eerst bij het varken, hetwelk zich, zonder te vlugten, bij den staart liet grijpen en door den overwinnaar werd medegevoerd. Het stedelijk muziekkorps liet zich bij tusschenpoozingen hooren. Des avonds was de brug over de gracht geïllumineerd.

Harlingen, 27 Julij. Gisteren middag is een Pruissisch schip geheel masteloos door twee visschersvaartuigen in de haven gesleept, terwijl op de hoogte van Makkum nog eene Engelsche brik met één mast en eene Holl kof, masteloos, z n gezien.

Tusschen Zurich en Makkum moeten Zondag middag eene vrouw en vier kinderen van een tjalkschip zijn aangekomen.

De romp van de *Freia* ligt nog tegen de palen; het hout kan niet worden gelost.

Vlijmen, 26 Julij. Als eene zeldzaamheid melden wij, dat in deze gemeente op de 3000 zielen ruim 500 armen geteld worden, die van wege de armenkas geene geneeskundige hulp kunnen erlangen, en dat de gezondheidstoestand zoodanig is, dat tot dusverre hierover nimmer eenige klagt is opgegaan.

Breda, 28 Julij. L.l. Zondag avond heeft hier ter stede een verschrikkelijk voorval, tengevolge van misbruik van sterken drank, plaats gehad. Een der zonen uit een geacht burgerhuisgezin komt des avonds laat in zeer beschonken staat te huis; daarover door zijn broeder onderhouden ontstak hij in woede en begon de grootste buitensporigheden te plegen, hetgeen de bejaarde vader, die reeds te bed lag, zoo hevig deed ontstellen, dat hij, waarschijnlijk door eene hevige beroerte getroffen, plotseling dood bleef. Toen de ongelukkige zoon daarop tot zich zelven kwam en de oorzaak van zijns vaders dood vernam, beving hem zulk een geweldige schrik, dat hij eensklaps het spraakvermogen verloor en ernstig ongesteld werd.

Vlieland, 26 Julij. Ten gevolge den alom geheerscht hebbenden storm, strandde alhier gisteren avond de schooner *Courier*, kapt. *J. Robee*, geladen met haver, komende van Noord-Tjebbink in Zweden, en bestemd naar Hâvre, bemand met zeven personen, waaronder de kapitein. Na den gepasseerden nacht en dag met den zwaarsten storm te hebben gekampt, waarbij men de masten reeds had moeten kappen, geraakte het nu mastelooze schip tegen zes ure aan den grond, terwijl de bemanning een wissen dood voor oogen zag. Dit werd opgemerkt door zekeren *Leendert van der Vlies*, van Sliedrecht, arbeider van den aannemer *Gt. Visser Pz.*, thans aldaar op het Noorderstrand werkzaam en vader van een talrijk gezin; deze aarzelt niet om te trachten te redden wat mogelijk is, voorziet zich van een eind touw of lange lijn en heeft het geluk om al zwemmende en worstelende met inspanning van alle krachten door de geweldige branding, het reeds wrak geworden schip en de schipbreukelingen te bereiken, en al dadelijk, vóór nog eenige hulp kwam opdagen, twee hunner, waarvan één met gebroken been, te redden, terwijl de anderen zich al zwemmende langs de lijn, die het hem was gelukt aan strand en schip te bevestigen, zich mede van een wissen dood konden redden. Op het berigt, dat er bij Vlieland een schip gestrand was, haastte zich nu een ieder om nog te redden wat mogelijk was, waartoe de strandvonder, commies van 's rijks belastingen enz. aldaar, mede alles aanwendde en dadelijk ter plaatse des gevaars tegenwoordig, zich daarbij ook niet ontzag, om met genoemden onverschrokken *L. van der Vlies* en zekeren *Douwe Molenaar*, de overige manschappen behouden aan land te brengen, voor en aleer de reddingsloep nog was aangekomen.

Sneek, 27 Julij. Van den 17den tot en met den 23 dezer zijn in deze provincie 41 runderen aan de besmettelijke longziekte gestorven of afgemaakt; bedragende daardoor het totaal der gevallen sedert 1 Januarij dezes jaars 3348.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

Uit Londen is te Parijs eene belangrijke tijding ontvangen. Is het feit waar, dan zal het einde der verwikkelingen in China nog niet spoedig kunnen worden te gemoet gezien. De keizer van het Hemelsche Rijk zou nl. toebereidselen maken om naar Mongolie te vertrekken, werwaarts zijn geheele hof hem zal volgen. Zooals bekend is, is zulk eene taktiek niet nieuw bij de beheerschers van China; doch de verlegenheid der geallieerden zou er niet door verminderd worden.

— De heer *Henri de Pène*, van wiens ongelukkig tweegevecht met luitenant *Hyenne* enz. de bijzonderheden aan onze lezers bekend zijn, is volkomen hersteld en heeft bij de redactien van eenige Parijsche bladen een officieel bezoek afgelegd.

— Te Constantinopel is den 16e in de wijk Pera op klaarlichten dag een Fransch onderdaan, de heer *Audibert*, koopman in horologien enz., in zijnen winkel vermoord geworden, welke misdaad door die van diefstal werd gevolgd.

— *Fuad*-pacha heeft 26 dezer aan mej. *Eveillard*, de dochter van den vermoorden Franschen konsul te Djeddah een bezoek gebragt en haar de deelneming des sultans in haar lot betuigd. Dat deze stap van den ottomanischen gevolmagtigde op last der Porte is gedaan en ook eene politieke strekking heeft, zal wel door niemand betwijfeld worden.

— De instruktie der zaak betreffende de te Sant-Etienne in hechtenis genomen personen wordt ijverig voortgezet. Men verzekert dat 23 bommen zijn in beslag genomen, geheel gereed gemaakt om te springen. Aan het komplot van 14 Januarij namen vreemdelingen deel, doch de personen die zich thans aan het ontwerpen van misdadige plannen hebben schuldig gemaakt zijn Franschen.

— Hoogstwaarschijnlijk is er geen gemeentebestuur, hetwelk denzelfden secretaris zoolang gehad heeft als de gemeente Saint-Brieuc in Bretagne, waar de heer *Lefebure* die den 1en Mei 1798 voor het eerst de burgerlijke acten inschreef, nog altijd als secretaris bij de Mairie werkzaam is.

— Wij kunnen niet nalaten op eene merkwaardige overeenstemming in dagteekeningen en omstandigheden, ter gelegenheid van de feesten van Cherburg, de aandacht te vestigen. Den 4den Augustus, de dag der aankomst van Koningin *Victoria*, is het juist honderd jaren geleden, dat eveneens eene Britsche vloot op de reede van Cherburg, dat toen nog een open en nietsbeteekenend punt op de Fransche kust was, verscheen. Het gold toen echter geene prachtige feestelijkheden, maar het was bloedige ernst tusschen de tegenwoordige geallieerden, en den 4den Augustus 1758 werd Cherburg door de Engelschen in bezit genomen. Een afstammeling van den toenmaligen admiraal *Howe* verschijnt ook dit jaar voor Cherburg: het is de schout-bij-nacht *Freemantle Howe*, die onder admiraal *Lyons* het Britsche eskader kommandeert. Voorzeker eene rijke stof tot bepiegelingen, zoowel van de Fransche als van de Engelsche zijde.

ENGELAND.

Omtrent de bemagtiging van Gwalior wordt gemeld, dat de strijd vijf en een half uur duurde. De vijand verliet de sterkte, doch werd door de engelsche kavalerie vervolgd. De Ranie van Jhansi werd gedood. De gouverneur-generaal heeft bevel gegeven om het nieuws door ieder deel van de Deccan te verspreiden, alsmede door Zuid- en Oost-Indie, vergezeld van de proclamatie dat Engelands dappere en getrouwe bondgenoot Scindia, door middel der engelsche wapenen, hersteld is in zijn gebied.

De wet tot beteugeling der indische drukpers is niet hernieuwd geworden.

— Te Delhi zou den 29 Junij ll. de Hindoe profeet Husun Ushkeree de doodstraf ondergaan; men verwachtte daarvan een grooten indruk op de mahomedaansche bevolking. Husun had tien jaren van zijn eigen leven afgenomen en die bij dat van den Koning van Delhi gevoegd, volgens zijne verklaring.

— In Virginie heeft voor eenigen tijd een zekere Poindexter bij uitersten wil beschikt, dat aan zijne slaven de keus zou gelaten worden: of zij bij wege van auktie verkocht, of geëmancipeerd en naar Liberia zouden gezonden worden, in welk laatste geval hij 20,000 dollars voor hunne overbrenging bestemde. Doch het hooge geregt van Virginie heeft dezer dage, in volledige overeenstemming met het door de demokratische partij aangenomen beginsel de uitspraak gedaan: dat de negers, daar zij geene personen, maar zaken zijn, geen keus tusschen dat alternatief kunnen of mogen doen, maar eenvoudig bij opbod moeten verkocht worden!

— In de vorige week is een logementhouder te Londen, *Morley* genaamd, gestorven, die zijn vermogen aan geneeskundige inrigtingen heeft vermaakt. In 't begin dezer eeuw was hij student in de geneeskunde aan het St. Georges gasthuis, maar verliet die loopbaan, en werd logementhouder, terwijl hij op later leeftijd een ijverig lid des bestuurs van het genoemde gasthuis en eenige andere ziekenhuizen werd. Behalve een jaargeld van 50 pd. st. (f 600) aan zes weduwen, en legaten van 1000 pd. st. (f 12000) en 5000 pd. st. (f 60000) aan verschillende zieken-instellingen, heeft hij 100,000 pd. st. (f 1.200.000) bestemd tot het daarstellen van een gesticht voor konvalescenten, in verband met het Georges gasthuis.

BELGIE.

Dezer dagen vielen te Antwerpen bij het lossen van het stoomschip *Marie Stuart*, van Hâvre binnengekomen, uit een zak boonen van een zwartachtige kleur, hard en veel gelijkende op kakao-boonen. Eenige straatjongens namen die boonen op en nuttigden ze; maar onverwijld deden zich ernstige kenteekenen van vergiftiging voor, en thans nog verkeeren vijf of zes dier onvoorzigtige knapen in gevaar hun leven te verliezen. Een der boonen werd aan verscheidene apothekers en droogisten vertoond, doch door geen hunner herkend. Eerst later bleek het, dat die boonen *purugirà* pitten waren, dienende tot de bereiding van olie en afkomstig van de kust van Afrika.

— In Belgie zijn sinds een paar dagen de belangrijke diskussiën begonnen over de versterking van Antwerpen; de regerings-kommissaris heeft op uitstekende wijze de voordragt verdedigd; 't blijft echter nog zeer moeijelijk te voorzien, hoe de stemming zal afloopen. Antwerpen is hartstogtelijk vooringenomen tegen de regeringsvoordragt, waaraan het liberale kabinet van zijne zijde buitengemeen veel hecht. 't Is echter een vraagstuk van buitenlandsch-staatkundigen aard, en als dus een deel der liberale partij het kabinet in deze bij de stemming mogt verlaten, mag men verwachten, dat daarentegen eenige klerikalen de partijdrift zullen kunnen voorbijzien, om een regeringsmaatregel goed te keuren, die individueel hunne sympatie wekt.

DUITSCHLAND.

Berigten uit Zayabria behelzen eenige bijzonderheden over de ongeregeldheden in Bosnië en de oorzaken die er aanleiding toe hebben gegeven. Al de rajahs (Christenen) in Bosnië zijn in openlijken opstand tegen hunne onderdrukkers. De oorzaak hiervan is het heillooze stelsel om de belastingen te verpachten. De pachters zoeken op allerlei onregtvaardige wijze, gepaard met de wreedste middelen, van de rajahs zoo veel mogelijk af te persen, dat niet zelden de gansche bezitting van den rajah bedraagt. Wanneer b.v. een oogst van tarwe of iets anders f 100 waard is, dan houdt de pachter vol, dat de waarde b.v. f 300 is. Van deze gefingeerde waarde nu moet de rajah $\frac{1}{10}$ aan den pachter betalen en $\frac{1}{3}$ aan den grondbezitter, te zamen f 130, terwijl de waarde van zijnen oogst slechts f 100 is. Verder moet ieder christen, zonder onderscheid van ouderdom, jaarlijks f 7 hoofdgeld betalen, zoodat die ongelukkige rajahs tot het uiterste gebragt zijn. Sedert eenigen tijd hadden de rajahs een geheimzinnig gedrag bij de Turken opgemerkt. Zij zagen dat deze vele zamenkomsten hielden en zich op eene ongewone wijze wapenden. Met verbazing vernamen zij van de lage klassen der Turken, die eveneens de pachters en rijke Turken haten, dat deze laatsten besloten hadden al de christenen te vermoorden, om zich te wreken over hetgeen te Grahovo was voorgevallen. De rajahs bleven op hunne hoede, sliepen niet meer in hunne hutten, maar bragten vereenigd de nachten in de bosschen door, besloten om hun leven duur te verkoopen, ingeval zij reeds door de Turken tot slagting bestemd mogten zijn. Den 4e dezer trokken de Turken op Dahana aan en vereenigden zich daar met die van Bihaw, tellende te zamen circa 2000 man, $\frac{3}{4}$ van hen te paard en allen van top tot teen gewapend, om zich op de 6 a 700 ongewapende of slecht gewapende rajahs te werpen. De Turken zetten zich in beweging om hun moordplan ten uitvoer te brengen, maar nadat de eerste schoten gelost waren, stortten zich de rajahs met groote onstuimigheid op hunne aanvallers, en door dit onverwacht kloekmoedig gedrag veroorzaakten zij verwarring onder de Turken, die na een gevecht van twee uren op de vlugt sloegen, met een verlies van 80 dooden en 110 gekwetsten; de rajahs daarentegen hadden slechts 8 dooden en 12 gekwetsten. De christenen trokken daarop meer in het binnenland terug, om zich met de andere rajahs te vereenigen. Na hun vertrek hebben de Turken al het vee uit de verlaten woningen weggevoerd. De gevechten duren nog steeds voort en den 9e kwamen te Vakup negen wagens vol met gekwetste Turken aan, zoodat het er heet moet zijn toegegaan. Tot dusverre is het alleen een opstand van onderdrukten tegen hunne verdrukkers, maar als het gouvernement niet spoedig krachtige en gepaste maatregelen neemt, dan zal de opstand wel spoedig een politiek-godsdienstig aanzien krijgen, en een bekwaam aanvoerder zal weldra gevonden worden om den opstand te organiseren.

— Te Aurich, Emden, Norden enz. heeft men in de vorige week een bezoek gehad van den pas in zijne hooge waardigheid herstelden bisschop van Osnabruck, dr. *Melchers*. De ontvangst was overal prachtig. Die bisschop heeft al een zonderlinge loopbaan gehad. Te Munster geboren, was hij, alvorens tot de strijders der kerk te behooren, pruissisch soldaat, kwam na volbragten diensttijd aan de akademie en studeerde in de regten; werd advokaat, en in 1848 lid van de bekende Frankforter Na-

tionale Vergadering, waar hij plaats nam bij de linkerzijde; doch na zeven jaren advokaat te zijn geweest, begon dat vak hem te vervelen. Hij keerde dus terug naar de akademie, beproefde het met de godgeleerdheid, werd priester en daarna bisschop.

— Voor eenige dagen is te Klausenberg in Zevenbergen een vischregen gevallen. Duizenden vischjes, waarvan de grootsten drie of vier duim lang waren, vielen met den regen uit den hemel op de straat neder. Dergelijke natuurverschijnselen zijn dikwijls waargenomen. De Dwarlwinden zullen met de wateren der nabijgelegen rivier Stamoz de vischjes hebben opgenomen, die zich op de oppervlakte bevonden, en ze vervolgens op den grond geworpen hebben.

— Sinds Oostenrijk met Beijeren in den Duitschen Bondsdag eenigermate over de meerderheid der stemmen kan beschikken, brengt het zooveel mogelijk alle zaken voor de Bondsvergadering, in verwachting daardoor zijne politieke inzigten door geheel Duitschland te doen deelen. Als altijd blijft Pruissen Weenens's krachtige tegenstander. Het kabinet van Berlijn heeft zich op zijne beurt aan Hannover aangesloten, en verdedigt met evenveel gezag zijne meening zoowel in de zaak van Rastadt, welke plaats Oostenrijk afzonderlijk met Baden wilde bezetten, als in die van Denemarken, niettegenstaande het hof van Koppenhagen veel toegevensgezindheid betoont.

RUSLAND.

Gelijk men weet, werd in het vorige jaar in Rusland de belasting op het zout afgeschaft. Thans wil men hetzelfde omtrent brood en vleesch doen.

TURKIJE.

De Oostersche zaken, die nog altijd even ingewikkeld blijven, hebben op nieuw een incident beleefd, dat zeer zeker van ernstigen aard is; nog wacht men met ongeduld op de bestraffing der fanatieke Mahomedanen in Arabie, nog is op Kandia de staat van zaken ter naauwernood op voorloopige wijze geregeld, of weder zouden de Turken tegenover de Montenegrijnsche Christenen eene aanvallende houding hebben aangenomen. Men berigt namelijk, dat op den 24 Julij de Turksche troepen de Bergbewoners zouden hebben aangetast; de laatsten waren, na 5 dooden en 40 gekwetsten te hebben bekomen, afgetrokken naar de engte van Czernagore. Wordt deze tijding bevestigd, het zou op nieuw blijken, dat de bevelen van den Sultan, de verpligtingen, die de Porte jegens de groote mogendheden heeft op zich genomen, weinig baten, en teregt zou men mogen herhalen, wat de Russische *Abeille du Nord* dezer dagen vroeg, of de Christenen wel kunnen vertrouwen op een bestuur, dat noch in Europa noch in Azie den onwil der Turken kan bedwingen, en of het geen tijd werd de dwaze meening te laten varen over de heerlijkheid van het Turksche bewind!

— Volgens tijdingen uit Constantinopel oefent de staat van zaken in het Ottomanische gebied een nadeeligen invloed uit op de gezondheid des sultans Er openbaart zich eene reactie tegen het overwigt van den Oostenrijkschen gezant, en tusschen hem en den divan heeft er eene verkoeling plaats, terwijl hij zich zelden in betrekking stelt met den Franschen gezant. Er heerscht eene zekere ongerustheid onder de verlichte Turken en de heffe der bevolking is verbitterd.

ASSEN, 31 Julij.

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

Amsterdam. ***Vrijdag***, 30 Julij. Op de beurs van heden was de slotkoers der **effecten** als volgt:

Nederl. $2^{1}/_{2}$ pCt. $64^{11}/_{16}$ percent. Dito 4 pCt. $98^{15}/_{16}$ percent. — *Rusland* bij Hope en Comp. 1798 en 1815 5 pCt. $106^{1}/_{8}$ percent. — *Oostenrijk* Nieuwe Metallieken 5 pCt. 87.

Granen en Zaden.

Koolzaad lager, op September f 507. — Raapolie vast, op zes weken f $48^{1}/_{4}$ — Tarwe hooger. 134 ponds witbonte Poolsche f 348. — Rogge ruim prijshoudend, 128 ponds Pruississche f 220. — Boekweit onveranderd, 117 ponds Holsteinsche f 225. — Garst onveranderd.

Men verneemt, dat de Minister van Oorlog bij het Instructiebataillon te Kampen den eersten luitenant *W. F. van der Blom* van het 7e Regement Infanterie overgeplaatst heeft.

— De storm van ll. zondag is verreweg noodlottiger geweest op zee dan op het vaste land. De berigten daaromtrent luiden treurig. Buiten de Eemshorn is een Hanoversch schip met de geheele bemanning vergaan, alleen de stuurman is gered, die een dag en twee nachten in het want had gezeten. Een Groninger kof is buiten de Westerbalk op eene bank gestrand en geheel verbrijzeld; de bemannig is gered, doch een kindje van den kaptein is omgekomen. Niet ver van Wierum is een tjalk vergaan, de bemanning is gered. Een schelpvisscher van Ulrum werd niet ver van Ameland door den storm overvallen; hij bond zijn 12jarig zoontje in den mast vast en weinig tijd daarna sloeg hij met den knecht over boord en verdronk. Den geheelen nacht en een gedeelte van den volgenden dag zat de knaap in het want en werd toen gered. Te Harlingen is een Pruissisch schip geheel masteloos binnengesleept, terwijl een Engelsche brik met één mast en een Hollandsche kof masteloos drijvende zijn gezien. Benoorden de stad zijn twee tjalkschepen verongelukt, doch de menschen gered. Volgens berigten zaten tusschen Vlieland en Texel 7 groote schepen op het strand, waarvan een omgeslagen. Bij Norderney zuij elf Oostfriesche schepen gestrand. Voor de eilanden dreef zulk eene menigte Noordsche balken en deelen, dat sommige aankomende schepen er hinder van hadden. Ook op de Oostzee zijn verscheidene schepen verongelukt en gestrand.

— Eergisteren had alhier een ongeval plaats dat nog gelukkig is afgeloopen; de dienstmeid van den heer *G. L. W. V.*, op den zolder bezig zijnde, had het ongeluk uit het dakvenster te vallen, zonder dat iemand het bemerkte Zij werd geheel bewusteloos gevonden en dadelijk naar bed gebragt. Hoewel haar toestand aanvankelijk wel eenige bezorgdheid inboezemde, schijnt ze evenwel geen levensgevaarlijke verwonding of kneuzing te hebben bekomen.

* **Stads-kanaal**, 29 Julij. Uit de opmetingen der meter-taxateurs van den turf is gebleken, dat gedurende dit saizoen in deze veencolonie 4000 dagwerken turf minder geveend zijn dan in 1857. De talrijke schepen van andere plaatsen, die door den buitengewoon lagen waterstand gedrongen werden, om hun gewoon vaarwater te verlaten, hebben den overgeblevenen ouden turf bijna geheel afgevoerd, zoodat het veen van ouden turf nagenoeg gezuiverd is. Door dezen goeden aftrek hebben de prijzen zich weder aanmerkelijk hersteld en zijn nog steeds stijgende. De harde turf wordt tegen f 38 à 40, greemank f 30 à 32, blaauwe tot f 26 het dagwerk verkocht. Fabriecksturf, met inbegrip van den accijns, geldt thans het dagwerk, p. m. 300 ton, f 39.

* **Vries**, 29 Julij. De roggeoogst maakt door het schoone en aangename weder goede vorderingen, en valt, zoo wat kwaliteit als kwantiteit betreft, uitmuntend toe.

De aardappelen ontwikkelen zich uitmuntend door den gevallen regen en geen spoor van ziekte ontdekt men tot nu toe. De boekweit, die zulk een heerlijk aanzien had, heeft veel geleden door den wind, alsmede de boonen; ook dikke eikenboomen zijn hier en in de nabijheid ontworteld; de daken van vele huizen hebben schade geleden.

* **Veenhuizen**, 29 Julij. De tuin- en veldvruchten staan hier heerlijk; met het rooijen der nieuwe aardappelen is reeds een begin gemaakt, zij zijn echter nog klein; de rogge valt tamelijk wel toe. De hooibouw is even als op vele andere plaatsen slecht uitgevallen; het nagras en de weide laten zich nu gunstig aanzien.

* **Smilde**, 29 Julij. Gisteren kwam hier het treurig berigt, dat het schip van *C. de Vries*, geladen met turf, in de nabijheid van Harlingen in den storm van ll. Zondag totaal was verongelukt, de knecht *D. Hoogeveen*, ook van de Smilde geboortig, is verdronken, terwijl de schipper zelf ter naauwer nood op den mast zijn leven heeft kunnen redden. Dit is misschien de bedoelde Groninger tjalk, waarvan in deze courant van heden uit Harlingen wordt berigt. *C. de Vries* had in de provincie Groningen turf geladen.

* **de Wijk**, 29 Julij. Op de gisteren alhier gehoudene middenjaarmarkt waren aangevoerd 56 koeijen, 2 stieren, 1 schaap, 3 geiten en 12 varkens; de prijzen waren in vergelijking van die voor eenigen tijd, weder hooger; koeijen bragten op van f 30 tot f 100 en varkens van f 6 tot f 20.

* De kracht van den wind van jl. Zondag is alhier allerwege merkbaar; echter zijn er over het algemeen aan de vruchtboomen, waarvan veel is afgewaaid, nog wel zoovele vruchten gebleven, dat men nog de hoop mag koesteren op eenen goeden oogst; de boekweiten-stengels zijn meest allen gebogen, echter gelooft men vrij algemeen, dat het met dit gewas nog wel teregt kan komen.

* **Meppel**, 29 Julij. Gisteren is alhier door de rijksveldwachters gearresteerd de persoon van *J. S.*, reizende in deze omstreken met jenever-bitter, schoensmeer, wrijfsel, enz. enz., onder beschuldiging van verschillende misdrijven gepleegd te hebben, komende hij ook reeds als zoodanig voor in het Algemeen Politieblad; onder anderen moet hij te Steenwijkerwold eene collecte bij de ingezetenen aldaar hebben gehouden, onder voorgeven van zware schipbreuk op zee geleden te hebben, waardoor hij alles had verloren; daarbij moet hij zich ook van een valsch certificaat hebben bediend, hetgeen de misdaad zekerlijk in geene geringe mate zal verzwaren.

* **Diever**, 29 Julij. Als eene bijzonderheid mag het volgende vermeld worden: Voor eenige dagen werd alhier bij zekeren landbouwer een put schoon gemaakt, welke in 1817 was gegraven, en waarin eene pomp was gezet. Men bevond dat ze op heide stond, die er uitgehaald zijnde, aan bezems en boenders gebonden, nog even vast en taai is als de versch geplukte heide. Ofschoon nu 41 jaren in den grond of in het water gezeten hebbende, voldoet ze goed aan hare bestemming.

* **Aduard**, 28 Julij. Heden hield de afdeeling Westerkwartier hier hare jaarlijksche zangoefeningen. Nadat te 3 ure de repetitie in de kerk was gehouden, kwamen te 4 ure de verschillende zangkoren in de groote tent te zamen. De predikant *van den Horn*, sprak de menigte toe, en wees kort op het edele van zoodanige volksvermaken. De zangstukken zijn meest uitmuntend voorgedragen, afgewisseld en besloten door hoornmuziek. Uit het aantal zangers zoowel als van toehoorders te oordeelen, moet men besluiten, dat de belangstelling voor dit soort van volksvermaken meer en meer toeneemt.

REGTSZAKEN

Kantongeregt te Assen.

29 Julij. *Veroordeeld*: A. Z., dienstmeid aan de Norgervaart, wegens het tegen iemand uiten van beleedigende uitdrukkingen, zonder daartoe te zijn uitgetergd, tot eene boete van f 1 — H. B.; zonder beroep te Borger, wegens het laten loopen van vee op eens anders in den oogst staanden grond, onder verschoonende omstandigheden gepleegd, tot eene boete van 50 cts; — A. O., arbeider te Gieterveen, wegens het aanleggen van vuur in de veenen in de gemeente Gieten, binnen de afstand van 50 ellen van den daar aanwezigen turf, tot eene boete van f 1 en subsidiaire gevangenisstraf van 1 dag; — H. v. V., schipper te Zwolle, wegens het ophangen van een zeil op een schip, stil liggende in de Drentsche Hoofdvaart te Assen langs den weg en binnen den afstand van 10 ellen uit den kant des wegs, tot eene boete van f 1 en subsidiaire gevangenisstraf van 1 dag.

Vrijgesproken: L. K., zonder beroep te Rolde, gedagvaard geweest wegens het ter markt te Assen te koop aanbieden van waren beneden het vereischte gewigt, als niet overtuigend bewezen.

Kantongeregt te Meppel.

J. B., te Meppel, wegens eenvoudigen diefstal van gras, gepleegd met oordeel des onderscheids, doch onder verkleinende omstandigheden veroordeeld in eene gevangenisstraf van 1 dag; — H. W., te Meppel, wegens het niet verschijnen als getuige, ofschoon wettig gedagvaard, veroordeeld in eene geldboete van f 8, — A. W., en J. R. K., te de Wijk, gedagvaard wegens het maken van nachtelijk burengerucht vrijgesproken; — H. R. K., en W. K. S., te de Wijk, gedagvaard wegens het maken van nachtelijk burengerucht, vrijgesproken; — J. W. te Nijeveen, gedagvaard wegens het maken van nachtelijk burengerucht, veroordeeld in eene gevangenisstraf van 4 dagen; — L. B., te Meppel, wegens het verzuimen der nachtwacht dienst te Meppel, veroordeeld in eene boete van f 3 en eene subsidiaire gevangenisstraf van 1 dag, — J. v. d. B., en J. H., te Meppel, wegens het vervoeren te Meppel van dunne mestspecien, anders dan in digte bokken, veroordeeld ieder tot eene boete van f 2 en eene subsidiaire gevangenisstraf van 1 dag.

Advertentien.

Bevallen v n een ZOON, A. LAMBERS—SCHIRRING.
Emmen den 27 Julij 1858.

INWIJDINGSFEEST

in de **NIEUWE ZAAL** van ***M. BRINKS*** te N.-Buinen, op DONDERDAG den 5 Augustus, des avonds te 6 uur, alwaar tot opluistering van het Feest zich een **welbezet ORCHEST** zal laten hooren;

Na afloop ***BAL.***

Entrée 25 cent.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente *HOOGEVEEN*,
Maken bij dezen bekend, dat het vroeger geannonceerd ***vergelijkend EXAMEN*** van de SOLLICITANTEN naar de vacerende **SCHOOL** op het Noorder opgaande alhier, nader bepaald is, te zullen worden gehouden op ***Woensdag den 4 Augustus eerstkomende.***
Hoogeveen den 27 Julij 1858.
Burgemeester en Wethouders der Gemeente Hoogeveen.
De Burgemeester,
A. ZEPER.
De Secretaris,
H. J. CRULL.

De KIEZERSVEREENIGING te Meppel en omstreken heeft voor de ***herstemming***, ter benoeming van een **LID voor de Provinciale Staten van *Drenthe***, te houden op Vrijdag den 6 Augustus aanstaande, tot haren KANDIDAAT gesteld den heer Mr. **E. ROELINK** te Meppel.
Meppel, 29 Julij 1858.
Het Bestuur der Vereeniging,
T. H. SLOT, Voorz.
R. TIMMER, Secret.

De BURGER-KIEZERSVEREENIGING te Meppel stelt tot haren KANDIDAAT, ter benoeming van een **LID voor de Provinciale Staten van Drenthe**, voor:
den heer Mr. *E. ROELINK* te *Meppel*,
Het Bestuur der Vereeniging,
E. JANSEN, Voorz.
A. ODDING, Secret.

De **MARKTGENOOTEN** van ***ZUID- en NOORDBARGE*** worden **opgeroepen** tot het houden eener

Marktevergadering

op Zaturdag den 7 Augustus, 's middags een uur, op de gewone plaats, om de **verdeeling der westelijke Zandmarkte te regelen en dan tot verloting over te gaan.**
H. HAASKEN.

Bij Vonnis der Arrondissements-Regtbank te Assen, provincie Drenthe, van den zeven en twintigsten Julij 1800 acht en vijftig, is ***HENDRIK JOUKES RONNER***, Logementhouder te Smilde, verklaard in staat van

Faillissement,

met bepaling, dat dit Faillissement zal zijn aangevangen op den zes en twintigsten Julij 1800 acht en vijftig, met benoeming van den Edel Achtbaren heer Mr. L. OLDENHUIS GRATAMA, lid van gemelde Regtbank, tot Regter-Commissaris in dat Faillissement, en van Mr. A. J. TONCKENS, Advocaat, wonende te Assen, als Curator.
Mr. A. J. TONCKENS.

Let wel!

De ondergeteekende maakt zijne geëerde begunstigers bekend, dat ***H. BUSKES*** uit zijnen dienst is ***ontslagen.***
Meppel, 30 Julij.
B. ROELINK.

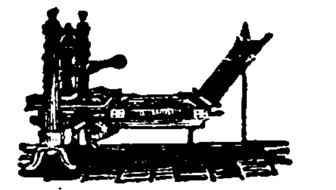

Kantoor-, Boek- en Papierhandel

VAN

C. VAN GORCUM BRAAKSMA

te ASSEN,

in de Nieuwe Huizen, bij den Groninger Straatweg,

biedt zich aan tot het leveren van Hollandsch en machinaal **SCHRIJF- en POSTPAPIER**, naar verkiezing ordinair of fijn, groot of klein, ongestempeld of gestempeld met voorletters of met naam, kwaliteit en woonplaats voluit gedrukt; Adres- en Visitekaartjes en vele andere **KANTOOR-, SCHRIJF- en TEEKENBEHOEFTEN**, als: Veeren en Stalen Schrijfpennen, echte Pastel- en Faber-Potlooden, Lak, Ouwels, Enveloppes, Kwitantiën, Assignatiën en Wissels, Portefeuilles, Pennehouders, Leijen, Griffels, zwarte-, roode- en blaauwe Schrijfinkt, alsook de bekende Alizarin-Inkt; **CACHETTEN** met twee letters à 25 ct.; Gelinieerd-, Gekleurd-, Gebloemd-, Geperst-, Vloei-, Vliegen-, Filtreer-, Kardoes-, Bord-, Marmer-, Muziek- en Teekenpapier in verschillende formaten, kwaliteit en zwaarte, gekleurd Bristol; Papier zonder eind, breed 1,40 el, Calqueerlinnen breed 0,90 el en Calqueer papier; Verf- en Passerdoozen van 10 ct. tot 10 gulden en hooger, Orrillon- en Reductionpassers, Penseelen, Oost-indische Inkt, de Ackermans in verschillende kleuren, Conté no. 1—3; zwart-, rood- en wit Krijt enz.; — **KANTOOR-, SCHRIJF- en ZAKBOEKEN**; Whist-, Homber- en Piquetspeelkaarten; Depôt van goedkoope **MUZIEKWERKEN**. — **LEESBIBLIOTHEEK**. — Bezorging van Boeken en Tijdschriften in alle vakken. — **BIJBELS, TESTAMENTEN** enz in onderscheidene formaten met sterke en ook zeer nette banden. Fijne en gewone **KINDERPRENTEN, PLATEN**, vergulde-, zwarte- en ornement-

L IJ S T E N

voor Photographische en andere Portretten, Gravures, Teekeningen enz., welke gratis worden ingezet, alsmede Garnituur voor encadrement. Eene aanzienlijke voorraad

BEHANGSELPAPIEREN

en fraaije **RANDEN**, **SCHOORSTEENSTUKKEN**, **GORDIJNLINNEN** en **PAPIER** in verschillende afmetingen, en meer andere Artikelen tot dat vak behoorende.

De heer J. V. MAAS te Hellevoetsluis, leed sedert vele jaren aan fatale Rhumatiek, zonder bij eenig middel verzachting of genezing te vinden. Sedert het bestaan der

Abshaubbin's Watten

heeft ZEd. ook dezen beproefd, met dat gelukkig gevolg, dat hij zich in een voortdurenden staat van beterschap bevindt.

Mogten de lijders, even als de heer MAAS, bij verouderde kwalen volharden in het geregeld aanwenden dezer Watten, dan zal gewis de genezing niet uitblijven, want de Proeven, met dit artikel genomen, eer het verspreid is, en de groote massa van attesten, welke mij van alle kanten toekomen (en welke van tijd tot tijd zullen worden gepubliceerd, voor zooverre ik daartoe volmagt heb), geven mij de dubbele zekerheid, benevens den waarborg aan allen, die het artikel nog niet bij ondervinding kennen, dat men daarmede zeker genezen wordt van Kramp, Jicht, Rhumatiek in het Gebeente, Koude op de Vliezen, Pijn in de borst, Keel en Ledematen. Zeer vele vrouwen worden door dit middel gevrijwaard tegen zwerende Borsten; wanneer men ze vroegtijdig aanwendt, ontnemen zij de eerste dagen de overgroote toevloed van melk, zij houden de zogaderen zacht en bevorderen de circulatie.

De prijs is 25 ct. per blad.

Hoofddepôt bij ***A. BREETVELT, Az.***, te Delft, die tot bewijs der echtheid de geleibiljetten onderteekent. Aanvragen franco.

Verdere Dépôts bij:

Wed. J. A. van der Wijk Assen.
E. Lakke. Meppel.
K. J. Kooiman. Hoogeveen.
Mej. de Wed. B. Ruding Hoogezand.
J. B. Wekenborg. Sappemeer.
B. J. van Coevorden Coevorden.
W. Groeneveld. Winschoten.
J. T. Feldbrugge. Oude Pekel A.
B. Vroom en Co. Veendam.
J. G. Swart, Wildervank.
K. Timmermans. Steenwijk.
en meer bekende Depôts in andere plaatsen.

BRABENDER'S

Alizarin-Inkt

is volkomen vrij van zuren, zoodat de Stalen Pennen er niet door worden aangedran, ze vloeit gemakkelijk uit de Pen, is bij den aanvang niet zoo bleek als andere Inktsoorten en verandert zeer spoedig in het schoonste zwart. Ze verdikt niet, noch in de pen, noch in den Inktkoker en beschimmelt nooit.

Ondanks hare vloeibaarheid is deze Alizarin Inkt tevens voor Copiëer-Inkt uitmuntend geschikt.

Prijs 60, 40, 30 en 20 cts. het Glazen Tonnetje.

ROODE EN BLAAUWE INKT,

brillant van kleur en goed vloeibaar, het Fleschje 20 Cents.

J. ALEXANDERS reeds zeer gunstig bekende **RESERVOIR-PEN**, is de gemakkelijkste en aangenaamste Pen voor allen, die eene ligte en loopende hand schrijven.

Ze is de laatste verbetering, de volmaaktste Stalen Pen, ze houdt veel Inkt, heeft eene bevallige elasticiteit en spat niet.

Ten gerieve der gebruikers zijn ze thans gepakt in ½ Grosdoosjes. Prijs 75 ct. het Doosje.

J. ALEXANDRE'S Electro-Galvanische **PENHOUDERS** tegen schrijfkramp, handjicht, knubbeljicht, etc.

Ook geven wij hiermede kennis, dat de zoo gezochte ***GILLOT'S*** **CORRESPONDENTIEPENNEN** No. 382 of driegaatjes Pen, no. 417 en no. 0118, in ¼ gros doosjes gepakt, weder voorhanden zijn.

Amsterdam, VERKOOPHUIS.
Assen, H. P. A. VAN GORCUM.
Coevorden, C. J. van der SCHEER.
Gorredijk, S. G. ZWART.
Hoogeveen, JAN van der WOLDE Jr.
Meppel, A. JEULEN.
Oldemarkt, C. VAN DEN WENDEN.

En in de bekende Dépôts in de andere steden.

BURGERLIJKE STAND.

ASSEN, 23—30 Julij. Ondertr. H. Overbeek en M. Nijland; J. Breider en E. J. Pruim. — Geb. D. van Keul en G. Groening. — Bev. T. Pieters geb. Haijema, van z.; H. Oostergetel geb. Harms, van z; T. Geerts geb. Boelens, van d. — Overl. M. ter Heide. vl. ruim 1 j.

WOLVEGA, 22—28 Julij. Geb. Aukje, d. van W. J. Bron en M. M. Cats van Idzard; Hijlke, z. van K. A. de Boer en R. J. Keizer van Steggerda; Tjeerd, z. van H. J. Visser en G. T Wespelwei van Nijlamer; Theodorus, z van B. R. Koning en J. M. van der Velde van Oldeholtpa; Stevanus, z. van D. van Santen en A H. Bennik van Steggerda. — Ondertr W. G. de Vries en T. W. Boelen van Noordwolde. — Geh Geene. — Overl. H. C. Ernst, ml. 44 j., geh. van Spanga; B. Oosterhof, m. 25 j., ongeh. van Peperga; G. H. Idzarda, weduwe 83 j. van Oldeholtpa; M. H. Woudsma, v. 33 j., geh. van Wolvega.

MAKKINGA, 22—29 Julij. Ondertr. M. Kuiper en G. J Kupeius van Oldeberkoop, R. E Dijkstra en T. H. de Jong van Haulerwijk, P. K. van Ooijen van Donkerbroek en A. O. Bouma van Haulerwijk; W. L. Kuipers en J. A. Glas van Haulerwijk. — Geb. Iebeltje, d. van A. J. Veenstra en A. Muggenbeet van Haulerwijk; Aaltje, d. van L. J Russchen en S. T. Knol van Oosterwolde; Douwe, z. van P. H. Wijkstra en J. R. de Jong van Haule; Geert, z. van W. G. Smit en T. F. Zwaga van Donkerbroek; Uilke, z. van S H. van der Zee en F. U. Drijfhout van Oldeberkoop. — Overl. Mettien Klazes Dorpregter, 12 weken te Vochteloo; Maria Geertruida Berbers, 4 j. te Haulerwijk; Teeke Cornelis Bron, 48 j. te Haulerwijk; Klaas Wijbes Oost, 18 j. te Haulerwijk; Harm Antoon Hassing, 75 j. te Oldeberkoop.

MARKTBERIGTEN.

ASSEN, 29 Julij. Rogge f 6.65 tot f 7.00. — Veenboekweit f 0.00 tot f 0.00. — Zandboekweit f 0,00 tot f 0.00 - Ruigwitte Aardappelen f 0.00 tot f 0 00; — vroege dito van f 1.75 tot f 2.00. — Koolrapen f 0.00 tot f 0.00 — Roode Kool van f 0.00 tot f 0,00 de 100 stuks. — Witte dito f 0.00 tot f 0.00 en Savooije Kool van f 0,00 tot f 0,00. Hooi f 00. — Stroo van f 13.00 tot f 14,00. – Varkens, mageren van f 00.00 tot f 00.00; Biggen van .00 tot f 00. Eijeren de 100 stuks f 2.00 a f 0.00. — Boter per Ned. ℔ f 0, 5 a f 0.00. — Roggebrood de 6 Ned. ℔ f 0,50.

GRONINGEN, 30 Julij.

Tarwe, Jarige	70 ℔	f 0-00		Garst, N. Winter	54 ℔	f 5-10
—— Oml.	70	- 8-10		—— dito	56	- 5-40
—— dito	72	- 8-50		—— „ Zomer	56	- 0-00
—— Old.	70	- 7-90		—— „ Knobbe	60	- 5-25
—— dito	74	- 8-70		Boekweit, Zand	64	- 6-80
				—— dito	66	- 7-20
Rogge, N. Inl.	68	- 6-40		—— n. Zwarte	66	- 7-00
—— dito	70	- 6-70		—— Veen	64	- 6 50
—— dito	72	- 7-00		Paardeboonen	f 7-30	a 8-10
Haver, N. dikke	40	- 4-40		Groene Erwt.	- 0-00	a 00.00
—— dito	42	- 4-60		Graauwe dito.	- 0-00	a 00-00
—— Voer	36	- 4-30		Koolzaad	- 12-00	a 14-00
—— dito	40	- 4-70		Gort, grove	- 8-25	a 8-50
—— Zwarte	36	- 4-50		—— parel	- 10-50	a 11-75
—— dito	38	- 4-70		Olie, raap p. v.	- 47-00	a 00-—
				Boter, 1e soort	- 00-00	a 00-00
				—— 2e »	- 00-00	a 00-00

Tarwe bijna niet aan en ruim prijshoudend. — Rogge bij gerijven 15 cent hooger verkocht. — Boekweit mede 10 cents hooger alleen aan gebruikers. — Garst goed prijshoudend. — Dikke en Voerhaver onbegeerd en 10 cent lager aangeboden, Zwarte als voren. — Koolzaad, waarvan 150 Last ter markt, minder begeerd en 25 cent lager traag afgaande.

WOLVEGA, 28 Julij. Rogge f 0.00 tot f 0.00; aangevoerd 00 mud. — Boekweit van f 0.00 tot f 0.00; aangevoerd 00 mud. — Haver f 0.00; aangevoerd 00 mud. — Boter f 46.50; aanvoer 126 ¼, 85 ⅛ en 00 1/16 tonnen.

Oosterwolde, 19 Julij. Rogge f 7.10 tot f 7.30 — Zandboekweit f 7 30 a f 7.70. — Veenboekweit f 7.00 a f 7.40.

MEPPEL, 29 Julij. Tarwe f 0,00 a 0,00. — Rogge f 7.00 a f 8.00. — Boekweit f 7,25 a f 8.00. - Boter het 1½ Ned. pond f 1,55 a f 1.775; per ⅛ vat f 20.00 a 22,00.

AMSTERDAM, 28 Julij. TARWE bij partij hooger betaald; 134 ℔ nieuwe witbonte Poolsche f 340, 343; 131 ℔ ordinaire bonte dito f 320; 129 ℔ oude bonte dito f 335; 132 ℔ nieuwe Nassau f 310; 129 ℔ nieuwe Friesche f 285. — ROGGE met veel handel tot iets hooger prijzen, 121 ℔ jarige Belgische f 200 aan de Zaan; 126 ℔ nieuwe Pruissische f 212; 121 ℔ Galatz f 193: 120 ℔ Archangel f 194; 119 ℔ dito f 194; 118 ℔ nieuwe Petersburger f 188, 190; 116 ℔ dito f 186, f 187; 119 ℔ dito f 189 van boord; 117 ℔ dito f 189. — GARST in een doen; 115 ℔ Deensch f 190. — BOEKWEIT onveranderd; 120 ℔ Holsteinsche f 234. — KOOLZAAD bij voorgaanden marktdag £ 1 lager; op 9 vaten Olie in Sept. £ 85; Oct. 85½. — LIJNZAAD zonder handel. — RAAPOLIE flaauw; op 6 weken f 48¼; Vliegend f 47; 1o. Sept. f 47½, ¼; Oct. f 47¾, ½; Nov. f 48, 47¾; Dec. f 48¼, 48. — LIJNOLIE dadelijk onveranderd, op levering niet williger, op 6 weken f 37; Vliegend f 35¾; 1o September f 36¼; Oct. f 36¾; Nov. f 37; December f 37¼. — HENNEPOLIE op 6/w. f 40¼; Vliegend f 39. — RAAPKOEKEN per 1040 stuks f 97 a f 102. — LIJNKOEKEN per 104 stuks f 12½ a f 15.

SCHIEDAM, 27 Julij. MOUTWIJN f 16¾ per vat contant, laat beurs voor benoodigden besteed. — JENEVER 100 pct. Amst. proef f 20¼ a f 20¾ per vat contant bij partij.

236e STAATS-LOTERIJ. 2e KLASSE.

3e Lijst. Nos 4548 en 7462 ieder f 1000 — Nos. 4165, 5142 en 5493 ieder f 400. — Nos 3664 en 11211 ieder f 200. — Nos. 2526, 3723, 4978, 13922 en 16702 ieder f 100.

4e Lijst. No. 2816 f 1500 — No. 17740 f 1000.

PRIJSCOURANT DER EFFECTEN.

AMSTERDAM, 1858.

	pCt.	28 Julij.	29 Julij.
Nederl. W.S.	2½	64¾	64 11/16
——	3	77⅛	77
——	4	98¾	98¾
Amort. Synd.	3½	93⅞	
Handelm.	4½	135⅝	135⅝
O. I. Leening	4	98⅜	
Aand. H. Spw.			
—— R. ——	4½		
Ned. B.			
Maats. Weld.			
Rusland,			
Obl Hope	5	106¼	106⅝
Dito 1831/33	5		
Cert. 1840	4	87⅝	87⅝
—— Stieglitz	4	87⅝	87½
—— Nieuwe	4		87½
—— 5e Serie	5		98 11/16
—— 1855 6eS,	5	102 1/16	102
—— van Ass.	6		67⅞

	pCt.	28 Julij.	29 Julij.
Polen,			
Aand. fl 500	f	154¼	154⅛
Obl.	4	81 15/16	81 15/16
Spanje, Obl.	1½	27⅜	27⅜
Obligatien	3	42⅞	
Binnenl.	3	38⅜	38 7/16
Amortisable		8¾	8¾
Bewijz. Coup.		5⅛	5⅛
Oostenrijk,			
Oblig. Goll	5	77¼	
—— ——	4		61⅜
—— Metal.	5	75⅛	75 3/16
— Rente A.	5	87	87
— Nation.	5	76⅜	76⅜
—— ——	2½	38¾	38¾
Belgie, Cert.	2½		
Rothschild	2½		53⅛
Portug., Obl.	3	46 13/16	46¾
Brazilien	5	100	
Weener aandeelen	4	317	317

28 Julij. Vaste mark; weinig handel.

29 Julij. Bij geringen handel was de markt wederom onveranderd.

DE VERTELLER ENZ.

Voor een paar dagen is een gevangene op zeer bijzondere wijze uit de gevangenis te Reading ontkomen. Vroeger was het de gewoonte, dat de zoon van den directeur, een krachtvol man, in den bloei des levens, de gevangenen van de verluchtingsplaats naar den kerker terugbragt. Dezen keer werd dit door den directeur, een bejaard en zwak man, gedaan. Hij begaf zich tot een Ier en zeide hem, dat hij naar zijne cel moest terugkeeren, om er als gewoonlijk den nacht door te brengen. Op het zien van den bejaarden man, kwam bij den gevangene het denkbeeld op, te beproeven, of het niet mogelijk ware te ontvlugten. Plotseling grijpt hij den directeur aan, trachtte hem de sleutels te ontnemen, en toen hij daarin wederstand vond, wierp hij hem met zulk eene kracht op den grond, dat de oude man zijn besef verloor. Daarop nam hij hem den sleutel af, opende de plaatsdeur en wandelde de gangen door. Door het lange uitblijven des directeurs ongerust geworden, gaat eene bij dezen inwonende vrouw hem opzoeken, en ontmoet den gevangene, die haar in een hoek van het gebouw opsloot, en de bout op de deur legde. Naardien er geene verdere belemmering te vreezen was, wandelde hij met de meeste koelbloedigheid naar de vertrekken van den directeur, nam een paar schoenen, een pet en andere kleedingstukken weg, welke hij tegen zijne eigene kleeding verruilde. Daarop ontsloot hij de buitendeur, bleef, om het opkomen van alle verdenking tegen te gaan, eenige seconden in de geopende deur staan; daarop keerde hij zich met het aangezigt naar binnen, boog eenige malen beleefd, als groette hij iemand in het huis, en wandelde toen bedaard heen, zonder dat men tot nu toe hem heeft kunnen opsporen.

— Volgens de *Wiener Presse* is de sinds lang verdwenen vlechtafsnijder wederom te voorschijn gekomen, maar nu niet in de verbeelding der lieden, maar in vleeschelijke gedaante. Onlangs ontving de districts-overheid te Imst in Tyrol van den burgemeester van Taranz het berigt, dat aldaar eene poging was gedaan om eene vrouw de haarvlechten af te snijden. Een vreemdeling namelijk was de kamer eener kraamvrouw binnengegaan, met het voornemen haar van het hoofdhaar te berooven.

Op haar noodgeschrei ijlde haar echtgenoot toe en de vlechtafsnijder koos het hazenpad, in de rigting van Storkenberg; men zette hem na en hij werd te Imst gevat en herkend; later nam men ook zijne gezellen in hechtenis. Men vond bij hem een zak vol vlechten van alle kleur en grootte, ook witte en een grijze van naauwelijks zeven duimen lang. Men heeft nog niet kunnen ontdekken hoe hij aan die menigte vlechten gekomen is, of hij in verstandhouding was met lijkaflegsters, of dat hij er zich met geweld van meester gemaakt heeft.

GEDRUKT BIJ **GRATAMA** te ASSEN.

BIJBLAD No. 5, behoorende bij de Provinciale Drentsche en Asser Courant van 31 Julij 1858.

UITVOERIG UITTREKSEL

UIT HET VERSLAG VAN GED. STATEN DER PROVINCIE DRENTHE AAN DE STATEN VAN DAT GEWEST, *uitgebragt in de Zomervergadering van* 1858.

Vervolg van no. 86.

Ook de lagere panden van dit kanaal waren in den nazomer meermalen van 30 tot 60 duim onder peil. Behalve door de reeds vermelde tijdelijke sluiting van sluis no. 6, werd op het geheele kanaal de scheepvaart in Januarij gedurende 20 en in Februarij gedurende 13 dagen door vorst gestremd. De lage stand des waters, die gedurende het vorige jaar en vooral in de laatste maanden heerschte, hoe nadeelig overigens voor de scheepvaart ook, bood de meest geschikte gelegenheid aan tot het opschoonen en verdiepen der kanalen en daarmede verbondene wijken en wateren, en van die gelegenheid is, vooral wat de verdieping der wijken betreft, zoowel die in verbinding met de hoofdvaart staan, als met de Hoogeveensche Vaart, vrij algemeen en op ruime schaal gebruik gemaakt.

Het afvaartsgeld op de Drentsche Hoofdvaart heeft in 1857 beloopen	f 17851.67 ;
de opbrengst der pacht van het Molenwijkschut	- 133.66^{5} ;
het regt van voorschutting van de trek- en veerschepen	- 1416.50 ;
de pacht van het passagiegeld door de Veenebrug te Meppel, met de daarbij behoorende woning en gronden	- 700,00 ;
te zamen . .	f 20101.83^{5}.

Op de Hoogeveensche Vaart is aan afvaartsgeld ontvangen f 21859.95.

Op het Oranjekanaal, hetwelk nog slechts gedeeltelijk bevaarbaar was, beliep het sluisgeld f 762.63.

Het tarief, uit krachte waarvan de heffing op dit kanaal geschiedt, is bij Koninklijk besluit van 10 Januarij 1857 no. 79 goedgekeurd.

Aan het reglement van policie voor het Oranjekanaal, hetwelk in Uwe vergadering van 19 November 1856 werd vastgesteld, heeft het Zijne Majesteit behaagd, bij besluit van 10 Januarij 1857 no. 80, de Koninklijke goedkeuring te verleenen.

Op al de bestaande kanalen wordt nu de policie, krachtens daarvoor gearresteerde reglementen uitgeoefend.

HOOFDSTUK XII.

Wegen.

Kunstwegen, door gemeenten of bijzondere ondernemingen met behulp van subsidien aangelegd of aan te leggen.

In 1857 zijn subsidien toegezegd uit de provinciale fondsen, ten bedrage van 30 percent, tot de kosten van aanleg van de volgende wegen:

Van een steenweg van het kerkdorp Dwingelo naar Dieverbrug, lang 2212 ellen, waarvan de kosten zijn geraamd op f 10.126.39.

Van een straatweg tusschen de kerkdorpen Beilen en Westerbork, lang 7730 ellen, waarvan de kosten zijn berekend op f 42.050,,.

Verder zijn nog ingekomen, doch onafgedaan gebleven, omdat de tijd tot de voldoende voorbereiding daarvan had ontbroken, of niet aan hetgeen bij 't reglement op het verleenen van subsidien vereischt wordt, was voldaan; aanvragen om subsidien uit genoemde fondsen van de Gemeentebesturen van Hoogeveen, Oosterhesselen en Dalen voor een straatweg tot onderlinge verbinding van die gemeenten, en van Jhr. *Junius van Hemert* c. s. voor een klinkerweg aan te leggen van Avereest naar en in verbinding met den straatweg van Hoogeveen naar Meppel.

Op eene aanvraag van het Gemeentebestuur van Dwingelo om eene rijkssubsidie voor den straatweg van daar naar Dieverbrug is door den heer Minister van Binnenlandsche Zaken afwijzend beschikt, als vindende de verbinding van die gemeente met den grooten rijksweg tusschen Assen en Meppel niet van genoegzaam algemeen provinciaal belang geacht, om daarvoor ten laste van de staatsbegrooting eene bijdrage toe te staan.

Dit feit vermeldende, meenen wij daarbij te mogen voegen, dat wij, door de Regering om berigt en raad gevraagd, tot het toekennen van het subsidie uit 's rijks fondsen hadden geadviseerd. Let men op de geschiedenis van den aanleg van straatwegen in dit gewest, in verband tot het vastgestelde reglement op het verleenen van provinciaal subsidie, dan, meenen wij, is blijkbaar de bedoeling, om door het verleenen van hulp voor onderdeelen, ook voor wegen van betrekkelijk geringe lengte, te bevorderen den aanleg van een algemeen net van straat- of kunstwegen over geheel de provincie. In de vergadering der Staten van Julij en November 1851 was het voorstel gedaan tot het aanleggen van bepaalde hoofdlijnen in die rigtingen, waarvoor aanvankelijk de behoefte het grootst werd geacht, voor rekening der provincie, met behulp van subsidien van de gemeenten en van het rijk. Dit voorstel is verworpen: in stede daarvan is aangenomen een reglement, dat de provincie verpligt, subsidie te verleenen tot den aanleg van al zoodanige straat- of kunstwegen, die òf aan andere wegen van dien aard zouden aansluiten, òf, zoo ze niet aansloten, minstens zouden hebben eene lengte van 5000 ellen. De Staten, terugdeinzende voor den dadelijken aanleg van een geheel stel wegen uit de provinciale fondsen, hebben den aanleg van kunstwegen willen bevorderen, en voor de gemeenten den prikkel van het belang doen gelden, in diervoege, dat zij, die niet schroomden zich zelf met den aanleg van een' weg te belasten, zeker konden zijn van de hulp van de provincie. Het doel was blijkbaar, door den aanleg van gedeelten wegs, te bevorderen aansluiting en vereeniging dier gedeelten tot een geheel, en zoo op eene andere voor 't oogenblik min bezwarende wijze te bereiken hetzelfde doel, dat men zich met den aanleg van provinciale wegen had voorgesteld. Dat de bestaande reglementaire bepalingen in opzigt tot het beoogde doel, goed werken, komt nu reeds aan den dag: de eerst met provinciaal, maar ook met rijkssubsidie aangelegde weg was die van Coevorden naar Dalen. Die weg besloeg slechts een klein uur afstands; doch de aansluiting blijft niet achterwege: afgewerkt en voor het gebruik opengesteld is een kunstweg van Zuidlaren naar Gieten; in aanbouw is een weg van Gieten, over Gasselte, Borger, Odoorn en Emmen, tot aan de Klinkmolenbrug aan de grens der gemeente Sleen; van daar blijft tot aan Dalen slechts een afstand van p.m. 9500 ellen, en, schoon het Gemeentebestuur van Sleen medewerking weigert, bestaat, zijn wij wel onderrigt, niettemin het vooruitzigt, dat ook voor het gedeelte van af de Klinkmolenbrug tot Dalen eerlang concessie tot aanleg van een kunstweg zal worden aangevraagd. Van een' anderen kant zal eene aansluiting plaats hebben naar de zijde van Hoogeveen: aan de Besturen toch van de gemeenten Hoogeveen en Oosterhesselen is in de jongstgehoudene buitengewone vergadering een subsidie van 30 percent toegelegd voor de kosten van aanleg van een weg van Hoogeveen, dóór de gemeente Oosterhesselen, naar Dalen, met een zijtak naar het kerkdorp Oosterhesselen. Een andere weg is aangelegd van Assen naar Beilen; in behandeling is een ontwerp, om dien weg in verbinding te brengen met Hoogeveen en aan te sluiten aan den reeds bestaanden kunstweg over Ruinerwold naar Meppel door een weg, die van Beilen tot Pesse in de gemeente Ruinen zal loopen en van daar met twee armen, de eene naar Hoogeveen, de andere naar Ruinerwold, zal worden uitgestrekt. Schoon daarvoor nog geen subsidie is aangevraagd, meenen wij, volgens 't geen deswege bekend is, den aanleg van dien weg als tamelijk zeker te kunnen beschouwen. Die weg zal zich weder op de beide uiteinden aansluiten aan den in aanbouw zijnden straatweg van Meppel, dóór de gemeenten de Wijk en Zuidwolde, naar Hoogeveen; terwijl, door den zijtak van dezen weg van Zuidwolde naar de Dedemsvaart, al de daarmede verbondene lijnen met Overijssel en langs wegen, daar bestaande, met het koningrijk Hannover zijn verbonden, om niet te spreken van de nieuwe verbinding, die daardoor met de zuidelijk en westelijk van Overijssel gelegene provincien is geopend. Een andere weg is geprojecteerd van Beilen naar Westerbork: uit provinciale fondsen is daarvoor toegekend een subsidie van 30 percent, doch het aangevraagde rijkssubsidie is ook voor dien weg, op gelijke gronden als voor dien van Dwingelo naar Dieverbrug, geweigerd. (Schoon meer dan één der feiten, hier door ons vermeld, vallen buiten den tijdkring van 1857 en onder anderen het laatstvermelde tot 1858 behoort, hebben wij gemeend ze hier te moeten aanstippen, om wel te worden verstaan), — Intusschen, evenzeer als de weg van Dwingelo naar Dieverbrug eene eerste schrede was tot verbinding dier gemeenten en van den rijks grooten weg met de gemeenten Ruinen, Ruinerwold, Beilen en Hoogeveen, — zoo is de weg van Beilen en Westerbork ontworpen, om die gemeenten in verbinding te brengen met de gemeenten Zweelo en Oosterhesselen en zóó met de bovenvermelde reeds in aanbouw zijnde of voorgenomene groote verbindingslijnen in het oosten en noordoosten van Drenthe.

De aanleg ook van het kleinste eind wegs bevordert het doel, dat men gewild heeft: verbinding van al de onderdeelen van Drenthe door bevloerde wegen met elkander, met 's rijks grooten weg, die dit gewest doorsnijdt, met naburige gewesten en met het buitenland. Ieder onderdeel is een schakel van 't groot geheel. Maar zal dat geheel tot stand komen, dan mag tot het tot stand brengen der onderdeelen de hulp van het rijk niet ontbreken. Zonder die hulp zal het zoo nuttig werk niet tot stand komen. De provincie doet wat zij kan, velen meenen meer dan zij *moest* doen; de gemeenten belasten zich met het grootste aandeel in de kosten van aanleg, maar zij zullen ook het geheel van den last van 't onderhoud moeten dragen. Directe voordeelen zijn van deze wegen niet te wachten: het zijn en blijven lastposten, die men alleen op zich neemt om de te verwachten indirecte voordeelen. Die voordeelen zijn groot genoeg, om zich daarvoor opofferingen te getroosten; maar boven 't geen hij vermag te doen, is niemand gehouden. Deze gronden en onze overtuiging, dat een groot deel der indirecte voordeelen, die het gevolg van den aanleg van wegen zijn, zich moet oplossen in meerdere inkomsten voor 's rijks schatkist, geven ons den moed, om bij de Regering, met vertrouwen op een goeden uitslag, op de zaak terug te komen. Wij twijfelen er niet aan, of het rijk zal blijven bevorderen het goede werk, waaraan de provincie niet alleen de eerste impulsie heeft gegeven, maar tot verwezenlijking waarvan ze ook bij voortduring belangrijke offers brengt.

Het Gemeentebestuur van Smilde is in 1857, ofschoon voor ver het grootste gedeelte, echter nog niet geheel geslaagd in het verkrijgen van de gronden en verdere voorwerpen, waarvan de afstand of onteigening noodig is voor den aanleg des wegs van die gemeente naar de grenzen van Friesland, in verbinding met den straatweg naar de Lemmer. Van daar dat met dien aanleg in dit jaar nog geen begin is kunnen worden gemaakt. Het bestek voor dezen weg is intusschen opgemaakt en door ons goedgekeurd.

Ten gevolge van het tusschen de Gemeentebesturen van Eelde en Haren gerezene en op het einde van 1857 in regten nog aanhangige geschil over den aanleg van den kunstweg van Paterswolde naar laatstgenoemde plaats, is het nog in het onzekere, of het ontwerp van dien weg al dan niet tot uitvoering komen zal.

HOOFDSTUK XIII.

Landbouw.

Algemeene toestand.

In 1857 heerschte eene buitengewone droogе weersgesteldheid, die, van het vroege voorjaar af, gedurende den geheelen zomer, slechts afgewisseld door enkele regenbuijen, tot in het late najaar aanhield, terwijl ook zelfs de winter weinig verandering aanbragt. Deze aanhoudende droogte oefende een grooten invloed op de landbouwgewassen uit, en deed velen daarvan in meerdere of mindere mate mislukken.

Die omstandigheid, gevoegd bij de daling der graanprijzen, bragt dan ook te weeg, dat in 1857 van het landbouwbedrijf minder voordeelen, dan in de laatstvorige jaren zijn genoten, en dat de algemeene toestand van den landbouw in zoover over dat jaar minder gunstig te noemen is, zonder dat evenwel kan gezegd worden, dat deze minder voordeelige uitkomsten op de algemeene bedrijvigheid en welvaart merkbaar nadeelig hebben teruggewerkt.

Koop- en huurwaarde der landen.

De koop- en huurprijzen der landerijen, zoo zij niet nog hooger klommen, handhaafden zich op de hoogte, die zij in de jongstvorige jaren reeds bereikten. Bij het groot verschil dier prijzen, naar gelang van de geaardheid en ligging der gronden, is het niet mogelijk, het gemiddeld bedrag daarvan aan te geven. Zeker echter is het, dat de koopwaarde doorgaans in verhouding veel hooger dan de huurwaarde was en met de opbrengst van den grond meestal niet in evenredigheid stond.

Ontginningen van gronden.

Volgens de opgaven der Gemeentebesturen zijn in 1857 ontgonnen 477 bunders tot bosch-, bouw- en weideland. Wij meenen evenwel, dat het geheel der werkelijke ontginningen grooter dan het aangegevene bundertal is, om dat door de Besturen van onderscheidene gemeenten geene opgaaf van aldaar verrigte ontginningen is gedaan, schoon ze ongetwijfeld in die gemeenten hebben plaats gehad.

De meeste ontginningen hadden plaats in de ge-

meenten Gieten en Smilde, waar, volgens de gedane opgaven, 62 en 55 bunders in cultuur zijn gebragt, en voorts meer dan elders in de gemeenten Anlo, Borger, Coevorden, Emmen, Rolde, Ruinen, Vledder, Vries en Zuidwolde.

Toestand van den veestapel.

De staat van den veestapel was zoowel ten aanzien van den gezondheidstoestand van het vee, als van de voordeelen, die er van getrokken zijn, gunstig, daar geene algemeene ziekten onder hetzelve geheerscht hebben, en de prijzen van alle veesoorten en van de paarden evenzeer als van de boter en de wol hoog waren.

Bijenteelt.

De bijenteelt is vrijwel geslaagd. Het drooge weder heeft gunstig op dezen tak van nijverheid gewerkt, doch hij zou ruimer voordeelen opgeleverd hebben, indien de bloei der heide en boekweit niet te vroegtijdig ware verslagen.

De middenprijzen van veldvruchten en boter en de hoeveelheden, welke van deze producten ter markt zijn gebragt, voor zoover de laatste door de Gemeentebesturen zijn opgegeven, hebben bedragen als volgt:

a.) prijzen per mud: Rogge f 6.85, Boekweit f 6.82½, Haver f 4.00, Aardappelen f 1.80, Boter per pond f 0.92½.

b.) Hoeveelheden op de weekmarkten in de onderscheidene gemeenten aangevoerd, voor zoover door de Gemeentebesturen opgegeven:

Assen 13029 mud Rogge, 3955 mud Boekweit, 3750 mud Aardappelen en 17249 ponden Boter.

Coevorden 10324 mud Rogge, 6248 mud Boekweit.

Hoogeveen 6822 mud Rogge, 2515 mud Boekweit, 392 mud Haver en 25696 ponden Boter.

Meppel 759355 ponden Boter.

HOOFDSTUK XIV.

Verveening.

In 1857 zijn geene vergunningen tot verveening verleend. Ook zijn daarvoor geene aanvragen gedaan, behalve door de eigenaren der veenmarke van Odoorn, die concessie tot het vergraven van de in die marke gelegene veenen hebben verzocht.

Tot het verleenen van deze concessie is door ons eene gunstige voordragt gedaan.

De hoeveelheid gegraven turf in het verveeningssaizoen van 1857, voor den accijns in deze provincie getaxeerd, beloopt:

Eerste soort (laag veen):

eerste klasse 59522 tonnen, zijnde 5868 meer dan in 1856;

derde klasse 3320 tonnen, zijnde 511 meer dan in 1856.

Tweede soort (hoog veen):

eerste klasse 447819 tonnen, zijnde 29511 meer dan in 1856;

derde klasse 14.729812 tonnen, zijnde 294902 minder dan in 1856.

Bij vergelijking alzoo met 1856 eene vermeerdering van 6379 tonnen turf, getrokken uit laag veen, en eene vermindering van 65391 tonnen turf gegraven uit hoogveen.

Het bedrag van den accijns in hoofdsom was f 327,550.40, makende met de opcenten en het zegel in het debet der veenlieden gebragt f 461,190.96.

Hoewel de prijzen van den turf in 1857 niet zoo hoog waren als in 1856, waren ze echter in vergelijking van vroeger nog al beduidend te noemen, en hebben de veenlieden goede zaken gemaakt.

De middenprijzen van het zoogenaamde dagwerk lange steekturven (zijnde 12000 stuks) kunnen met inbegrip van den accijns gesteld worden, van de blaauwe f 40.00; zwarte f 33.00; graauwe f 18.00.

De spon-of baggerturf werd gemiddeld met f 4.00 ger duizend betaald.

't Getal arbeiders in de veenvergravingen gebezigd, heeft volgens de opgaven der Gemeentebesturen beloopen 6633.

Het Veenschap de Oostermoersche en Zuidenveldsche Veenen ven Eext tot Valthe ingesloten, is in 1857 geheel tot stand gekomen.

HOOFDSTUK XV.

Ambachts- en fabrieksnijverheid.

Met geringe uitzonderingen bloeide de ambachtsen fabrieksnijverheid in de provincie, en waren de werklieden, bij meestal verhoogd loon, van werk overvloedig voorzien.

Te Assen leverde de calicotfabriek niet zooveel af als vroeger, ten gevolge van gebrek aan arbeiders. De aldaar gevestigde leerlooijeren, kalkbranderij en stokerij van chemicalien hadden goeden aftrek. De vijfschaftweverijen hielden zich goed staande, doch bleef de touwslagerij kwijnende. De houtzaagmolens konden bijna niet in de behoeften voorzien.

De beide glasblazerijen in de gemeente Borger verschaften aan 81 personen onafgebroken werk. Het fabrijkaat bestond in wijn- en medicijnflesschen en ook in fijner glaswerk. Beide deze fabrieken hebben een groot debiet gehad en met voordeel gewerkt.

In de calicotweverij te Coevorden vonden 36 werklieden, 9 minder dan in 1856, werk. De prijs van het fabriekaat bleef te laag in verhouding tot den inkoopsprijs der grondstoffen, 't geen ook nu het gevolg had, dat de fabriek niet voordeelig werkte.

Het fabrikaat van de sedert 1854 te Diever bestaan hebbende steenbakkerij heeft in deugdelijkheid en in debiet gewonnen. De steen, vervaardigd in de nieuw opgerigte fabriek te Nieuw-Dordrecht, gemeente Emmen, is bevonden van eene goede kwaliteit te zijn. Deze laatste fabriek was nog niet in vollen gang en heeft slechts met een veldoven gewerkt.

Te Hoogeveen was de toestand der voornaamste fabrieken, bestaande in 3 jeneverstokerijen, 3 kalkbranderijen, 4 blokkenmakerijen, 1 kaarsenmakerij, 3 tabakskerverijen, 1 oliemolen, 1 snelazijnmakerij en 9 scheepstimmerwerven, waarvan 1 niet werkte, gedrukt, uithoofde de verzending der producten door den lagen waterstand belemmering ondervond.

De in de gemeente Meppel aanwezige fabrieken, zijnde 3 azijnmakerijen, 6 bezembinderijen, 2 bierbrouwerijen, 4 leerlooijerijen, 1 linnen- en katoenweverij, 1 zeepziederij, 3 scheepstimmerwerven en 3 hoedenmakerijen, zijn alle vooruit gegaan.

In de drie gestichten der Maatschappij van Weldadigheid te Veenhuizen, gemeente Norg, leverden 42 weefgetouwen, tot voorziening in de behoeften van de bevolking dier gestichten, stoffen voor mannen- en vrouwenkleeding- en liggingstukken, als voer en pijlaken, grijs linnen, hangmatlinnen, gordijnbont, wollen en katoenen dekens, zoogenaamd noppengoed voor bovendekens, en voorts katoenen stoffen. Verder werden in het tweede en derde gesticht 45 weefgetouwen tot vervaardiging van door de Handelmaatschappij bestelde koffijzakken, naar mate dier bestelling, in werking gehouden.

De stoomkatoenspinnerij aan het derde gesticht, van 35 paardekrachten, leverde ongeveer 115,000 ponden garen.

De te Smilde bestaande 3 molenmakerijen, de 2 kalkbranderijen en éene bierbrouwerij leverden, gelijk de overige bedrijven en ambachten aldaar, een goed bestaan op.

Het katoenweven in de kolonie der Maatschappij van Weldadigheid te Frederiksoord, gemeente Vledder, bleef in werking. Van de hoeveelheid van het fabriekaat is echter geene opgaaf gedaan en zijn bij 't Gemeentebestuur geene certificaten van oorsprong tot uitvoer van katoenen stoffen naar Java aangevraagd.

De 2 steenbakkerijen onder Roden hebben te zamen met 18 arbeiders gewerkt.

De beide cichoreifabrieken en de olie- en houtzaagmolens te Zuidlaren hebben voordeelig gewerkt.

Verleende concessiën.

In 1857 is door ons vergunning verleend:

1o. tot oprigting van twee kalkovens te Hoogeveen; van eene stokerij van chemicaliën en reukwateren te Assen en van eene metaalgieterij aldaar; van een windkorenmolen te Hoogeveen; van zes wind-koren- en pelmolens, als: een te kloosterveen, gemeente Assen, een nabij het Oranjekanaal, in de gemeente Sleen, een te Annerveensche Kanaal, gemeente Anlo, een te Vastenow, gemeente Emmen, een te Uffelte, gemeente Havelte, en een te Norg; van een' wind-koren en houtzaagmolen te Annerveensche Kanaal.

2o. tot inrigting van een' oliemolen te Gasselternijeveensche Mond tevens tot korenmolen, en van een' korenmolen te Ruinerwold tevens tot pelmolen.

Wij hebben afgewezen het verzoek om vergunning tot oprigting van een' door water gedreven korenen pelmolen aan het Drostendiep, gemeente Dalen, op grond, dat het water tot drijving van dien molen niet kon worden verkregen, dan door opstuwing van gemeld diep tot eene hoogte, die schadelijk voor de omliggende landen zou zijn.

Gedurende 1857 is gebruik gemaakt van de in 1856 verleende vergunningen tot oprigting van wind koren- en pelmolens te Vries, te Nieuwbuinen, gemeente Borger, te Dwingelo en te Emmen, en tot het plaatsen van een pelwerk in een' windkorenmolen te Gees, gemeente Oosterhesselen. Daarentegen is geene uitvoering gegeven aan de concessiën, in 1856 verleend, tot oprigting van twee koren- en pelmolens te Dwingelo, van nog een wind-koren-, pel- en volmolen te Gees voormeld en van een wind-koren-, pel- en oliemolen te Valthe, gemeente Odoorn.

Ingetrokken concessiën en vervallen fabrieken.

Concessiën zijn door ons niet ingetrokken. De katoenweverij te Smilde echter is in den loop des jaars vervallen, benevens eene steenbakkerij te Weerdinge, gemeente Emmen, terwijl een koren- en pelmolen te Spijkerboor, gemeente Anlo, door brand is vernield, en niet weder opgebouwd.

Stoomwerktuigen.

Het getal stoomwerktuigen bleef zich bepalen tot drie, als: een in de katoenspinnerij der Maatschappij van Weldadigheid te Veenhuizen, gemeente Norg, een in de chemicaliënstokerij van den heer *W. A. Dibbits* te Assen en een in den oliemolen van *B. Hubbeling* te Spijkerboor voormeld. Met onze vergunning is in de gemelde chemicaliënstokerij een ketel van ijzer geplaatst, ter vervanging van een' koperen, door den eigenaar weggenomen.

HOOFDSTUK XVI.

Binnenlandsche Scheepvaart.

Aantal en tonneninhoud der schepen.

In 1857 behoorden in de hieronder genoemde gemeenten het volgende getal schepen, metende den daarbij opgegeven tonneninhoud, te huis. Daaronder zijn evenwel niet begrepen de vaartuigen, behoorende tot de openbare middelen van vervoer, noch ook de zoogenaamde bokken, in de veenderijen gebruikt wordende:

Gemeenten.	Getal schepen.	Tonneninhoud.
Hoogeveen	123 overdekte,	7637.
	213 onoverdekte,	6344.
Meppel	181 vaartuigen,	niet opgegeven.
Smilde	40 overdekte,	3280.
	26 onoverdekte,	750.
Gasselte	40 tjalken,	3600.
Gieten	2 schepen,	169.
Assen	9 overdekte,]	658.
	10 onoverdekte,]	
Anlo	2 vaartuigen.	niet opgegeven.

Volgens de betrekkelijke kohieren, heeft het getal vaartuigen, over $185^{7}/_{8}$ in het patentregt aangeslagen, en hun tonneninhoud in de geheele provincie beloopen: van de overdekte 344, met een tonneninhoud van 20,074 en van de onoverdekte 616, met een tonneninhoud van 11,606.

Werven en scheepsbouw.

In de provincie bestaan 18 scheepswerven, als te Assen 1, Hoogeveen 9, Meppel 3, Smilde 2, Roden 2 en te Gasselte 1.

Op de werf te Assen, die volop werk had, zijn onderscheidene vaartuigen hersteld en nieuwe zoogenaamde bokken gebouwd. Het getal daarvan is niet opgegeven.

Van de 9 werven te Hoogeveen zijn van stapel geloopen 14 overdekte, 10 onoverdekte vaartuigen en 3 brandschuiten, terwijl er werden hersteld 117 overdekte en 190 onoverdekte vaartuigen, 64 brandschuiten of bokken en 19 punters.

Op de 3 werven te Meppel zijn gebouwd 11 en gerepareerd 158 vaartuigen.

Op 1 van de 2 te Smilde bestaande werven zijn gebouwd 3 nieuwe schepen, op de andere geene. Aan de laatstvermelde is verbonden eene molen- en wagenmakerij. Op beide werden onderscheidene vaartuigen hersteld.

Op de verschillende werven waren werkzaam te Assen 5, Gasselte 12, Hoogeveen 50, Meppel 36 en te Smilde 22 arbeiders.

Aangaande de werf te Roden zijn geheel geene opgaven ingekomen. Omtrent die te Gasselte alleen, dat daarop zoowel voor de buiten- als binnenvaart vaartuigen zijn gebouwd.

Gedrukt bij GRATAMA *te Assen.*